

5200 sayılı Tarımsal Üreticiler Birlikleri Kanununa göre kurularak faaliyet gösteren Birliğin, kurumlar vergisi, KDV, gelir stopaj ve kurum geçici vergi mükellefiyeti hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.1.GİB.4.38.15.01-KV-20-191-30
Tarih	22.02.2012

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

KAYSERİ VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

(Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü)

Sayı : B.07.1.GİB.4.38.15.01-KV-20-191-30

22/02/2012

Konu : 5200 sayılı Tarımsal Üreticiler Birlikleri Kanununa göre kurularak faaliyet gösteren Birliğin, kurumlar vergisi, KDV, gelir stopaj ve kurum geçici vergi mükellefiyeti hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, Tarım ve Köy işleri Bakanlığının onayı ile 5200 sayılı Tarımsal Üreticiler Birlikleri Kanununa göre kurularak faaliyet gösteren, özel hukuk tüzel kişiliği bulunan ve kuruluş Kanununda, damga vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve katkı payından muaf olduğu belirtilen Birliğinizin kurumlar vergisi, kurum geçici vergi, katma değer vergisi (KDV) ve stopaj gelir vergisi yönünden durumunuzun değerlendirilmesi istenilmektedir.

KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, dernekler ve vakıflar kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmamakla birlikte, aynı maddenin (ç) bendi ile dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler mükellefiyet kapsamına alınmıştır. Kanunun 2 nci maddesinde de, dernek veya vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler ile benzer nitelikteki yabancı işletmelerin, dernek veya vakıfların iktisadî işletmeleri olduğu; bunların kazanç amacı gütmemelerinin, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunmasının, tüzel kişiliklerinin olmamasının, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Bu hükümlere göre, iktisadi işletmenin tanımı içinde yer alan, devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edilebilmesi için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerekir.

Diğer taraftan, dernek ve vakıflara ait veya bağlı olan ve faaliyetleri devamlı bulunan, sermaye şirketi ve kooperatif statüsünde kurulmamış olan ticari, sınai ve zirai işletmeler dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler olarak kabul edilmektedir.

Vergi uygulamaları açısından dernek olarak kabul edilen birliğin, 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu'nun 5 inci maddesinde belirtilen amaç ve görevleri;

- a) Üyelerinin ürettikleri ürünlerle ilgili piyasa araştırmaları yapmak ve yaptırmak,
- b) Üyelerinin ürünlerine pazar bulmak, ürünlerin pazara arzını düzenlemek,
- c) Üyelerine üretim teknikleri, hasat, depolama, paketleme konularında teknik destek sağlamak,
- d) Üyelerine girdi temininde yönlendirici yardımlarda bulunmak,
- e) İç pazara ve ihracata uygun çeşitlerin üretilmesini sağlamak,
- f) Eğitim ve yayım hizmeti vermek, danışman hizmeti sağlamak,
- g) Ürün kalitesini iyileştirici tedbirler almak ve ürün standartlarını uygulamak,
- h) Çiftlik düzeyinde yapılan tarımsal uygulamaları izlemek, kayıtlarını tutmak ve belge düzenlemek,
- ı) Paket ve ambalajlarla ilgili standartların uygulanmasını sağlamak,
- i) Çevreyle uyumlu üretim tekniklerini yaygınlaştırmak,

j) Üyeleri adına ürün depolanmasına, gerektiğinde bu amaçla depo kiralanmasına yardımcı olmak,

k) Ürünlerin tanıtımıyla ilgili faaliyetlerde bulunmak,

l) Ürünlerle ilgili her türlü kaydı tutmak,

m) Türkiye Cumhuriyeti'nin kabul ettiği uluslararası ürün veya ürüne özgü ortak piyasa düzenlemelerinin gerektirdiği görevleri yürütmek,

n) Sözleşmeli üretim kapsamında, üyeleri adına örnek tip sözleşmeler düzenlemek ve bununla ilgili faaliyetleri koordine etmek

olarak sayılmıştır.

Aynı Kanunun 19 uncu maddesinde ise, birliğe ait her türlü taşınır ve taşınmaz mallar, bunların alım, satım, inşa ve kullanımları ile birlikçe yürütülen hizmet ve faaliyetlerin damga vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve katkı payından muaf olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede, Birliğinizin 5200 sayılı Kanunda belirtilen görevlerini ifa için yapacağı faaliyetler ile birliğinize ait taşınır taşınmaz malların alımı, satımı, inşası ve kullanımı sonucu elde edeceği gelirlerin kurumlar vergisine tabi tutulmaması gerekmektedir. Ancak, Birliğinizin söz konusu taşınmaz mallar dışındaki mal ve hizmet alım-satımı faaliyeti, Birliğinize bağlı iktisadi işletme oluşturacağından bu işletme kurumlar vergisi mükellefi olacaktır.

GELİR VERGİSİ YÖNÜNDEN

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde, kimlerin vergi tevkifatı yapmakla yükümlü oldukları sayılmış, 11 numaralı bendinde de çiftçilerden satın alanın zirai ürünlerin alış bedeli üzerinden bu çiftçilerin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapılacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu tevkifat oranları Bakanlar Kurulunun 12/1/2009 tarih ve 2009/14592 sayılı kararı ile 1/1/2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere hayvanlar ve bunların ürünleri ile kara ve su avcılığı ürünleri için % 2, diğer zirai ürünler için ise % 4, ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınan hayvan ve hayvansal ürünlerde % 1, diğer zirai ürünlerde ise % 2 olarak belirlenmiştir.

Aynı Kanunun 98 inci maddesinde ise; 94 üncü madde gereğince vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanların bir ay içinde yaptıkları ödemeler veya tahakkuk ettirdikleri karlar ve iratlar ile bunlardan tevkif ettikleri vergileri ertesi ayın yirmi üçüncü günü akşamına kadar, ödeme veya tahakkukun yapıldığı yerin bağlı olduğu vergi dairesine bildirmeye mecbur oldukları hüküm altına alınmıştır.

Konuyla ilgili olarak, 15.09.1990 tarih ve 20636 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 164 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde, zirai ürünlerin alımında yapılacak gelir vergisi tevkifatı ve müteselsil sorumluluk konusunda ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

Anılan Tebliğin "1. Destekleme Alımı Yapan Kamu Kurum ve Kuruluşlarının, Zirai Ürün Alımlarında Yapacakları Gelir Vergisi Tevkifatı ve Mütessesil Sorumluluk" başlıklı bölümünde yapılan açıklamalara göre, destekleme alımı yapan kamu kurum ve kuruluşları (Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri ve benzerleri dahil), gerek çiftçilerden gerekse çiftçi dışındaki kişi ve kuruluşlardan destekleme kapsamına girsin veya girmesin, satın aldıkları tüm zirai ürünlerin alış bedelleri üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapacaklardır. Anılan Tebliğin 2 nci bölümünde de, destekleme alımı yapmayan, ancak zirai ürün işleyerek imalat faaliyetinde bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile imalatçı olmamakla beraber faaliyet konusu itibarıyla zirai ürün alım-satımında bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının zirai ürün alımlarında gelir vergisi tevkifatı yapmak zorunda oldukları belirtilmiştir.

Diğer taraftan anılan Tebliğin "10.Gelir Vergisi Tevkifatının Yapılmayacağı Durumlar ve Mütessesil Sorumluluktan Kurtulma" başlıklı bölümünde de;

"Satın aldığı zirai ürünler dolayısıyla tevkifat yapmak zorunda olan kamu kurum ve kuruluşlarından ve borsalardan zirai ürün satın alanların, satın aldıkları bu ürünlerle ilgili olarak ödenmesi gereken gelir vergisi dolayısıyla mütessesil sorumlulukları yoktur. Dolayısıyla, söz konusu kurum, kuruluş ve kişilerden satın alınacak zirai ürünlerin alım bedelleri üzerinden herhangi bir tevkifat yapılması söz konusu değildir."

açıklamasına yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde, Birliğinizin zirai ürün alımı yapan kamu kurum kuruluşları gibi, gerek çiftçiden (borsada tescil edilerek çiftçilerden satın alınanlar dahil), gerekse çiftçi dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan (destekleme alımı yapan kamu kurum ve kuruluşları ile zirai ürün alımında bulunan kamu kuruluşlarından ve borsada tescil ettirilerek satın alınanlar hariç) satın aldığı tüm zirai ürünler için gelir vergisi tevkifatı yapması ve söz konusu tevkifatları Birliğiniz adına ödeme veya tahakkukunun yapıldığı yer vergi dairesine muhtasar beyanname ile beyan etmesi gerekmektedir.

KATMA DEĞER VERGİSİ YÖNÜNDEN

3065 sayılı KDV Kanununun 1/1 inci maddesinde, Türkiye'de yapılan ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin, 1-3/g maddesinde de genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köylerle bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV'ye tabi olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanunun 17/1 inci maddesinde ise, genel ve katma bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler, köyler, bunların teşkil ettikleri birlikler, üniversiteler, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla

kurulan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, siyasi partiler ve sendikalar, kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz emekli ve yardım sandıkları, kamu menfaatine yararlı dernekler, tarımsal amaçlı kooperatifler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların; bilim, fen ve güzel sanatları, tarımı yaymak, ıslah ve teşvik etmek amacıyla yaptıkları teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden istisna edilmiştir.

Kanunun "İstisnaların Sınırı" başlıklı 19 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasında, diğer kanunlardaki vergi muafık ve istisna hükümlerinin bu vergi bakımından geçersiz olduğu, KDV'ye ilişkin istisna ve muafiyetlerin ancak bu Kanuna hüküm eklenmek veya bu Kanunda değışiklik yapılmak suretiyle düzenleneceğı hüküm altına alınmıştır.

Bu hükümlere göre, 5200 sayılı Kanuna göre süt üreticileri tarafından kurulan ve dernek niteliğinde bulunan birliğinin işlemlerinin KDV'den istisna olacağına dair KDV Kanununda herhangi bir hüküm bulunmadığından, Birliğinin mal ve hizmet alımları ile KDV Kanununun 1 inci maddesi kapsamına giren teslim ve hizmetlerinin KDV'ye tabi tutulması gerekir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğı halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026